

«Քայլ առ քայլ» բարեգործական հիմնադրամ

«Նախադպրոցական հաստատության մանկավարժական
աշխատողների մասնագիտական կարողությունների և
հմտությունների զարգացման» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Էքսկուրսիանների ու մշակութային այցերի դերը սաների
զարգացման գործում

Դաստիարակ՝ Անանյան Հասմիկ

Մանկապարտեզ՝ «ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆԻ ԹԻՎ 1

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶ » ՀՈԱԿ

2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....	3
Գլուխ 1 Էքսկուրսիան որպես պարապմունքի անցկացման ձև.....	4
Գլուխ2 Էքսկուրսիան որպես կրթադաստիրակչական միջոց	5
Գլուխ3 Էքսկուրսիա դեպի մշակութային վայրեր.....	6
Գլուխ4 Էքսկուրսիա դեպի մշակույթի տուն.....	8
Գլուխ5 Էքսկուրսիան ` որպես նախադպրոցական տարիքի երեխաների բնապահպանական կրթության ձևավորման միջոց:.....	9
Եզրակացություն.....	15
Օգտագործված Աղբյուրների Ցանկ.....	16

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Էքսկուրսիան այցելություն է դեպի տեսարժան վայրեր, թանգարաններ, պատմամշակութային վայրեր, բնության գիրկ: Այն ինչ երեխան տեսնում է տպավորվում է նրա գիտակցության մե: Էքսկուրսիանները ունեն ճանաչողական մոծ նշանակություն: Երեխանները ճանաչում են իրենց հայրենիքը, ծնմդավայրը բնության գոդտրիկ վայրերը ծանոթանում են բնական հարստություններին մշակութային ձեռքբերումներին:

Ըստ անցկացման վայրի էքսկուրսիանները լինում են թանգարանում, բնակավայրից դուրս, եկեղեցիներում, սրբավայրերում, արգելանոցներում: Ընդհանուր էքսկուրսիանները ավելի համընդգրկուն են իսկ թեմատիկ էքսկուրսիանները ունեն կենկրետ ուղղվածություն: Կրթադաստիրակչական նպատակներով կարելի է նիրառել նաև ուսումնական էքսկուրսիան: Ուսումնական էքսկուրսիա անցնելուց առաջ ուսուցիչը անց է կացնում թեմատիկ գրույց, քննաիկում: Ուսումնական էքսկուրսիան պարապմունքի անցկացման մի ձև, տեսակ: Էքսկուրսիայի նպատակը երեխանների մոտ զարգացնել և ձևավորել հայրենիքի, բնության, մշակույթի և հոգևոր արժեքների նկատմամբ սերը զարգացնել աշխարհաճանաչողությունը: Նախադպրոցական տարիքը սկզբնական փուլն է անձի ձևավորման համար: Ուշինսկին բնությունն անվանել է հրաշալի դաստիրակ: Էքսկուրսիանների ժամանակ երեխանների մոտ ձևավորվում է հետաքրքրություն բնության նկատմամբ: Բնության գեղեցկությունը երեխանների մոտ առաջացնում է խոր զգացումներ, տարբեր դրական տպավորություններ, էսթետիկ զգացումներ է առաջ բերում:

Էքսկուրսիանները օգնում են երեխանների մոտ դաստիրակել սեր և խնամքով վերաբերմունք բնության նկատմամբ, սեր հայրենիքի նկատմամբ: Էքսկուրսիան նպաստում է երեխանների մոտ աշխարհաճանաչողական և դիտողականության զարգացման, հետաքրքրություն է առաջացնում դեպի շրջապատը սեր և հոգատար վերաբերմունք հայրենի բնության նկատմամբ:

Էքսկուրսիան որպես պարապմունքի անցկացման ձև

Էքսկուրսիան նախադպրոցական կրթության անցկացման մի ձև է: Այն դիտվում է որպես ուսուցման կազմակերպման մի յուրահատուկ ձև, որպես աշխատանքային գիտելիքների հաղորդման միջոց: Գիտելիքի հաղորդումը կարելի է կատարել էքսկուրսիաների միջոցով՝ նկատի ունենալով, որ այդ ձևով յուրացումը ավելի կայուն խորն է լինում, պարապմունքները ավելի աշխույժ ու հետաքրքիր են անցնում: Էքսկուրսիաները կարևոր նշանակություն ունեն նաև դաստիարակչական տեսակետից: Դրանք երեխաների մեջ զարգացնում են ուշադրություն և դիտողականություն, մշակում գիտակցական դիտողականություն: Էքսկուրսիաների ժամանակ երեխաները ծանոթանում են երկրի մակերևույթի ձևերին, զգում հայրենի բնության գեղեցկությունը: Մենք աշնանային էքսկուրսիա էշենք կազմակերպել դեպի բնության գիրկ: Օրը պայծառ էր ու արևոտ: Երեխաների մոտ բարձր աշխուժությունն էր տրամադրություն էր տիրում: Նրանք մեծ ոգևորությամբ այս ու այն կողմ էին վազում՝ հավաքելով բազմերանգ տերևներ, մոշի մասուրի պտուղներ, կախվում էին սնձի ծառից՝ փորձելով հավաքել սնձի հատիկները :

Պլանավորում էքսկուրսիա դեպի բնություն ծնողների և երեխաների հետ

Ավագ խումբ

Նպատակը – Ձևավորել պատկերացումներ թե ինչպիսին է բնությունը աշնանը

-Առաջացնել դևական զգացմունքներ բնության հետ շփվելիս, տեսնել բնության գեղեցկությունը

-Սովորեցնել, որ բնությունը պետք է մաքուր պահել և խնայողաբար վերաբերվել:

Վերջնարդյունք -Բացատրել անտառի դերն նշանակությունը մարդու կյանքում:

Համադրի գտնի բուսական և կենդանական աշխարհի որոշ ներկայացուցիչների նմանությունները և տարբերությունները, խնամքով վերաբերվի բույսերի:

Նախապատրաստական աշխատանք

Ծնողներին տեղեկացնել, որ տվյալ օրը պատրաստվում ենք գնալ էքսկուրսիա՝ անտառ:

Կազմել երթուղու պլան անհրաժեշտ պարագաներ

- պարկեր՝ ախալի համար նախատեսված ձեռնոց խմելու ջուր թաց անձեռնոցիկներ դեղատուփ փոքր բահեր՝ հողի հետ աշխատելու համար զամբյուղներ՝ կոներ հավաքելու համար, չոր սնունդ գորգեր:

Խթանում

Դաստիարակը մինչ էքսկուրսիա գնալը գրույց է անցկացնում երեխաների հետ

-երեխաներ՝, ինչ է բնությունը (մեզ շրջաքալատող աշխարհը):

-Ինչ մարմիններ, երևույթներ ենք տեսնում բնության մեջ, (ծառ, ծաղիկ, երկինքը, արև, անձրև)

-ինչպես պետք է վերբերվենք բնությանը (պահպանենք և խնամենք):

Իմաստի ընկալում

Անտառում երեխաների ուշադրությանն ենք հրավիրում բնության մեջ կատարվող փոփոխությունները, ծառերի թփերի, խոտերի կառուծվածքները:

Ընտրում ենք համապատասխան վայրը, հանգստանում ենք:

Խաղերի կազմակերպում

<<ինչը, ինչպիսին է >> երեխաները անվանում են այն, ինչը տեսնում են շուրջը և ասում նրա հատկությունները

Երկինք-կապույտ

Հողը- փխրուն

Տերևները-երփներանգ

Գետինը- թաց

Խաղ-մրցույթ ծնողների և երեխաների միջև

<<որ խումբը ավելի շատ կոն կհավաքի>>

Երեխաները մեծահասկաների հետ հավաքում են շրջակայքը, ավելորդ թղթերը, շշերը և այլն

Կշռադատում

Հարցերի միջոցով դաստիարակը ամփոփում է էքսկուրսիան:

-ուր եկանք:

-ինչ տեսանք մեր շուրջը:

Ինչպես պետք է վերաբերվենք բնությանը:

Արդեն մանկապարտեզում երեխաները նկատում ենք այն ամենը, ինչ տեսել են, արտահայտում իրենք զգացմունքները, տպավորությունները, սերը բնության նկատմամբ:

Էքսկուրսիան որպես կրթադաստիրակչական միջոց

Էքսկուրսիայի ընթացքում ձևավորվում են շատ բարոյական նորմեր ընկերասիրություն, փոխօգնություն: Էքսկուրսիայի ընթացքում երեխանները ձեռք են բերում բարոյական այնպիսի գծեր, ինչպիսին են հաստատակամություն, համառություն, դժվարությունները հաղթահարելու կամք: Էքսկուրսիաների ժամանակ բացահայտվում են երեխաների բնավորության որոշ գծեր, որոնք առաջ չէին երևում (պարապմունքների ու խաղերի ժամանակ):

Մեր թմբիկ և քչախոս Սարգիսը շատ չէր սիրում խաղալ ու շփվել ընկերների հետ մանկապարտեզում խաղի պարապմունքի ժամանակ չէր խոսում, մասնակցում, նույնիսկ շարժվել չէր սիրում: Սակայն աշնանային էքսկուրսիայի ժամանակ մենք ականապես եղանք Սարգիսի բնավորության գծերին: Աշնանային էքսկուրսիայի ժամանակ նա այնքան ուրախ էր, խանդավառ ընկերների հետ այս ու այն կողմ էր վազում, ցատկում երգում և արտասանում:

Էքսկուրսիա դեպի մշակութային վայրեր

Ցանկացած էքսկուրսիա դա կլինի այցելություն թանգարաններ, գրադարան, դպրոց, կամ բնություն երեխայի համար դառնում է վառ և տպավորիչ հիշողությունտալիս է գիտելիքներ: Յուրաքանչյուր էքսկուրսիա մի փոքրիկ ճանապարհորդություն է երեխայի կյանքում: Մանկապարտեզները վաղուց համագործակցում են գրադարանների հետ: Դեպի գրադարան էքսկուրսիան դառնում է ոչ միայն ծանոթացում կաննոնների հետ որընդ ապրում են գրքերը, այլև միջոց է որպեսզի երեխանների մոտ ասարթնացնի սեր դեպի գիրքը և ընթերցանությունը: Մեր մանկապարտեզը հաճախակի է կազմակերպում այցելություն դեպի գրադարան: Գրադարանավարները նույնպես այցելություններ են կազմակերպում մեր մանկապարտեզի հեքիաթներ ընթերցում երեխանների համար: Մեր գրադարան այցելության ընթացքում միշտ ջերմ ընդունելության ենք արժանանում: Շրջում ենք գրադարանի տարածքով, նայում ենք դարակների մեջ գեղեցիկ և խնամքով, ըստ այբենական կարգի դասավորված բազմազան գրքերին և հիանում: Երեխաններին հատկապես դուր է գալիս հեքիաթների անկյունը, որտեղ փակված են տարբեր հեքիաթների երեխանների ձեռքով նկարված նկարներ: Գրադարանավարը ամեն անգամ մի նոր հեքիաթ է ընթերցում երեխանների համար և հարցերի միջոցով ամփոփվում այն:

Էքսկուրսիա դեպի մշակույթի տուն

Էքսկուրսիայի նպատակը երեխաներին ծանոթացնել մշակույթի տան աշխատանքներին, ինչպիսի խմբակներ են գործու, ինչ կարելի է սովորել այցելելով խմբակներ: Շարունակել աշխատել երեխանների բառապաշարի հարստացման հե:Սովորեցնել թատերական տերմիններ, պաստառ, ներկայացում, դահլիճ: Մեր քաղաքի կարևոր տեղն է զբաղեցնում մշակույթի տունը:

Ամառային մի օր մենք տրամադրեցինք մշակույթի տուն այցելությանը: Մշակույթի տան տնօրենը մեզ ծանոթացրեց իրենց մասնագիտությանը, տեսանք մեծ ու փոքր դահլիճ՝ որտեղ երեխանների տարվեր տարիքային խմբեր անց էին կացնում պարի պարապմունքներ: Մեր մանկապարտեզի շատ սաններ նույնպես մեծ սիրով ու ոգևորությամբ են այցելում պարի խմբակներ: Երեխանները նստեցին հանդիսատեսի աթոռներին և սովորեցին, թե ինչպես է պետք դրսևորել որպես փոքրիկ հանդիսատես: Էքսկուրսիա դեպի մշակույթի տուն երեխանները ստացան բազմաթիվ դրական տպավորություններ: Մենք շատ անգամներ ենք գնում մշակույթի տուն՝ դիտելու մանկական տիկնիկային ներկայացումներ:

Էքսկուրսիան՝ որպես նախադպրոցական տարիքի երեխաների բնապահպանական կրթության ձևավորման միջոց

Էքսկուրսիան կրթության ոլորտում պետության ազգային քաղաքականության գերակա ուղղություններից մեկն է՝ դրա արդիականացման համատեքստում: Էքսկուրսիայի հիմնական ուղղությունները.

Մանկապարտեզի կյանքում հատուկ ճանաչում է պատկանում էքսկուրսիաներին: Դրանք ուղղված են ուսուցչի կողմից աշակերտներին գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների փոխանցմանը: Որպես կանոն, դա հանգեցնում է երեխայի հոգևոր և ֆիզիկական կուլտուրայի հարստացմանը, նպաստում է նրա անկախության ձևավորմանը, հավաքական գործունեության կարողությանը, ինչպես նաև հետաքրքրասիրությանը: Նախադպրոցական կրթության շրջանակներում բնապահպանական կրթությունը թույլ կտա իրականացնել բազմաթիվ մանկավարժական սկզբունքներ, որոնք անհասանելի են ուսուցչի և նախադպրոցական տարիքի երեխաների միջև ավանդական տիպի հարաբերությունների ընթացքում: Էքսկուրսիայի հիմնական առավելությունը տեսանելիությունն է, որը թույլ է տալիս բացահայտել բնության նշանակությունը մարդու կյանքում : Բացի այդ, նախադպրոցական հաստատությունը բնապահպանական կրթության սկզբունքներին կողմնորոշելիս դա էքսկուրսիա է, որը կարող է օգնել ուսուցչին իր մեթոդական գործունեության մեջ իրականացնել գործնականության սկզբունքը

Երեխաների համար ամեն ինչ չէ, որ կարող է հասկանալի լինել, բնության հետ ինքնուրույն շփվելիս, միշտ չէ, որ ճիշտ վերաբերմունք է ձևավորվում բույսերի և կենդանիների նկատմամբ: Երեխային բնական աշխարհի մտցնելը, իրատեսական գաղափարներ ստեղծելը, նրա երևույթների և առարկաների մասին գիտելիքներ ստեղծելը, հայրենի բնության հմայքը դիտարկելու, սիրելու, զգուշորեն և խնամքով վերաբերվելու ունակությունը ձևավորելը նախադպրոցական հաստատության հիմնական և շատ նշանակալի խնդիրներն են:

Էքսկուրսիաների գործընթացում ընդհանուր գործնական աշխատանքը միավորում է երեխաներին, ինչը հիանալի ազդեցություն է ունենում թիմային հարաբերությունների ձևավորման վրա: Ինչպես մյուս դասերին, էքսկուրսիայում գործում են վարքի կանոններ, որոնց ենթակայությունը կարգապահում է իր մասնակիցներին: Էքսկուրսիաների ընթացքում որոշվում է տարբեր իրավիճակներում անվտանգ վարքի հիմքերի ձևավորման խնդիրը: Էքսկուրսիաները լավ են ազդում նախադպրոցական տարիքի երեխաների ֆիզիկական դաստիարակության վրա, նպաստում են շարժային գործունեության զարգացմանը, կատարողականի բարձրացմանը:

Երեխաների կողմից շրջապատող աշխարհը ճանաչելու ակտիվ գործընթացը և, այս առումով, բնապահպանական էքսկուրսիաների դերը կարող է ներկայացվել հետևյալ կերպ:

- նախադպրոցականները կարող են դիտարկել բույսերը, դիտարկել կենդանիների վարքը;
- էքսկուրսիան երեխաների մոտ ձևավորում է հիմնական աշխարհայացքային գաղափարներ բնության մեջ գոյություն ունեցող հարաբերությունների վերաբերյալ;
- էքսկուրսիաները դեպի այգի, անտառ, դաշտ, գետի ափ հնարավորություն են տալիս հավաքել բազմազան նյութեր հետազոտությունների, դիտարկումների և թիմային աշխատանքի համար, բնության անկյունում;
- էքսկուրսիաները զարգացնում են հետաքրքրությունը, ուշադրությունը բնության նկատմամբ, նպաստում են գեղագիտական գացմունքների առաջացմանը, օգնում են զարգացնել և կրթել երեխաների սերը և ուշադիր վերաբերմունքը հայրենի վայրերի նկատմամբ:

Ըստ բովանդակության՝ էքսկուրսիաները կարելի է բաժանել մի քանի տեսակի:

- բնագիտական էքսկուրսիա, այսինքն՝ Ծանոթություն բնության հետ, գաղափարների կուտակում վայրի բնության օբյեկտների վերաբերյալ;

- Էկոլոգիական-երեխաների կողմից բնական աշխարհում տարբեր կապերի ուսումնասիրություն;
- Էքսկուրսիաներ դեպի գյուղատնտեսական օբյեկտներ՝ մեծահասակների ծանր աշխատանքին ծանոթանալու համար:

Այս էքսկուրսիաներն իրականացվում են միջին, ավագ և նախապատրաստական խմբերում: Որոշեք էքսկուրսիայի նպատակը և ծրագրի բովանդակությունը: Վերապատրաստման և կրթության հաջողությունը մեծապես որոշվում է ուսուցչի անհատականությամբ, Նրա մանկավարժական հմտություններով: Ուսուցիչը, ուրվագծելով էքսկուրսիան, մասնավորապես սահմանում է թեման և նպատակը, հաշվի է առնում ծրագրային բովանդակությունը, կարևորում էքսկուրսիայի օբյեկտը, պլանավորում ուղին: Էքսկուրսիայի վայրը որոշելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել երեխաների ֆիզիկական հնարավորությունները, ճանապարհի առանձնահատկությունները, եղանակը: Ուսուցիչը նախապես նախանշում է դիտարկումների, հետազոտությունների հաջորդականությունը, այն գիտելիքների բովանդակությունն ու ծավալը, որոնք տղաները պետք է ձեռք բերեն, սահմանում է, թե որտեղ են նրանք ինքնուրույն, առանց ուսուցչի օգնության, կարող են դիտարկումներ կատարել և հանգստանալ: Էքսկուրսիան հետաքրքիր և հետաքրքիր դարձնելու համար Ուսուցիչը նախապես ընտրում է բանաստեղծություններ, ասացվածքներ, հանելուկներ և Խաղեր:

Էքսկուրսիա մշակելիս կարևոր է սահմանել և լուծել կրթական, կրթական և զարգացման բնույթի խնդիրների մի շարք: Էքսկուրսիայի նպատակը.

Էքսկուրսիաներ պլանավորելիս անհրաժեշտ է :

1. Ապահովել առարկաների և երևույթների սկզբնական վառ ամբողջական ընկալումը՝ երեխաների հետաքրքրասիրությունը ձևավորելու համար:
2. Անցկացնել երկրորդ էքսկուրսիա՝ հայտնի օբյեկտի վերաբերյալ երեխաների պատկերացումներն ընդլայնելու, խորացնելու, ընդհանրացնելու նպատակով:

3. Աստիճանաբար բարդացնել ծրագրային նյութը՝ դիտարկվող երևույթների շրջանակը ընդլայնելու և նույն երևույթների վերաբերյալ գիտելիքների հետևողական խորացման և ընդհանրացման պատճառով:

4. Կրթական և կրթական խնդիրները պետք է լուծվեն միասնության մեջ, Այդ պատճառով անհրաժեշտ է պլանավորել գիտելիքների և հմտությունների շրջանակ:

Էքսկուրսիայի ընթացքում բնության, շրջակա միջավայրի նկատմամբ հետաքրքրության պակասը կարող է լուծվել՝ յուրաքանչյուր նախադպրոցական տարիքի երեխայի համար անհատական մոտեցում ընտրելով: Ինչպես նշեցինք, էքսկուրսիայի ընթացքում կարևոր տեղ է խաղում ուսուցչի կողմից ստեղծված դրդապատճառներն ու վերաբերմունքը: Բնության նկատմամբ հետաքրքրության տարբեր ձևերի դրսևորման արտաքին գործոնները բաղկացած են երեխայի աճող հետաքրքրությունից տեսակների բազմազանության նկատմամբ, կամ գոնե էկոհամակարգի նշանների նկատմամբ: Մանկապարտեզում նա կարող է հետաքրքրություն ցուցաբերել ուսուցիչներին, հասակակիցներին տրվող հարցերի տեսքով : Այս դեպքում ուսուցիչը պետք է լսի երեխային և խրախուսի նրա հետաքրքրասիրությունը : Ուսուցիչը պետք է նպաստի նախադպրոցական տարիքի երեխաների հետաքրքրասիրության զարգացմանը, և դրան հատուկ ուշադրություն դարձնի: Հայտնի է, որ առանց ուսուցչի օգնության երեխան միշտ չէ, որ կարող է տեսնել բնության գեղեցկությունը, և այդ պատճառով կարևոր է օգնել նրան հասկանալ բնության "արտահայտիչությունը", երեխաների հոգին հարմարեցնել դրա մտորումների համար: Դրա համար ուսուցիչը կարող է կիրառել գեղարվեստական \ բառի արտահայտիչությունը.կարողալ հատվածներ բանաստեղծություններից և արձակից:

Վերջին տասնամյակները բնութագրվում են նոր տեղեկատվության ծավալների զգալի աճով Դիտորդություն, հետաքրքրասիրություն, բնության նկատմամբ հետաքրքրություն ձևավորելու համար խորհուրդ է տրվում էքսկուրսիաների բովանդակությանը ավելացնել այնպիսի գիտելիքներ և տվյալներ, որոնք ակտիվացնում են նախադպրոցականների անցյալի փորձը, խթանում նրանց փոխկապակցվածության, Համեմատության համար: Այս նպատակով երեխաներին ծանոթացնում են բույսերի հետ, որոնք ցույց են տալիս ժամանակը և կանխատեսում եղանակը.թռչունների և կենդանիների մասնակցությամբ ծառերի, թփերի, խոտաբույսերի սերմերի տարածման մեջ. միջատներով, որոնք մարդը ընտելացրել է: Այս ամենը նպաստում է երեխաների մոտ "գեղարվեստական զգացողության"

զարգացմանը, տեսածի ավելի նուրբ, ամբողջական և խորը փորձին, օգնում է դիտարկել և գիտակցել լեզվի փոխաբերությունը, ռիթմի առանձնահատկությունը և բառի մեջ արտացոլված տպավորությունների, հույզերի հագեցվածությունը:

Էքսկուրսիան ակտուալացնում է միայն ուսուցչի դերը, Հետևաբար, ուսուցիչը պետք է անձնական օրինակով ցույց տա, թե որն է բնապահպանական կրթության հիմքը :

Նախադպրոցական տարիքի երեխայի ճանաչողական գործունեության ձևավորումը, նրա հետաքրքրությունները և ապագայում դասի ընտրությունը մեծապես կախված են բնական աշխարհի ազդեցությունից: Իրականում, բնության նկատմամբ հետաքրքրության ձևավորումը տեղի է ունենում նույնիսկ ավելի երիտասարդ նախադպրոցական տարիքում ` առաջին սոցիալական խմբերի ազդեցության տակ, որոնք ներառում են մարդուն ` ընտանիք, որը հիմնականում ձևավորում է առաջնային ձգտումներ և հետաքրքրություններ, հետագայում ` ավելի մեծ նախադպրոցական տարիքում, ամրապնդվում են ընկերների հետ հարաբերությունները, որոնք ունեն բարձր սոցիալ-հոգեբանական ազդեցություն երեխայի վրա : Եվ ուսուցիչը, որը մեծահասակի հեղինակավոր գործիչ է, երեխայի աչքում ձևավորված անհատականություն, կատարում է ուղեցույցի դերը:

Եզրակացություն. Այսպիսով, էքսկուրսիաները դեպի բնություն համարվում են կրթության և վերապատրաստման արդյունավետ միջոց, քանի որ դրանց գործընթացում իրականացվում է ներդաշնակ զարգացում, որի հիման վրա առաջանում են մտավոր գործընթացներ, ձևավորվում է հասկացողություն, ձևավորվում է գեղագիտական մշակույթ: Էքսկուրսիաների հիմնական առավելությունը կայանում է բնական միջավայրում երեխաներին վայրի բնության առարկաներին և երևույթներին ծանոթացնելու, հետաքրքիր դիտարկումներ անցկացնելու հնարավորության մեջ : Պատշաճ կազմակերպված, կանոնավոր բնական գիտությունների էքսկուրսիաները նպաստում են բնության մեջ հարաբերությունների վերաբերյալ առաջնային գաղափարների ձևավորմանը, օգնում են երեխաներին ցույց տալ հետաքրքրասիրություն և հետաքրքրություն իրենց շրջապատող աշխարհի նկատմամբ և նպաստել դիտարկման զարգացմանը: Բնության հետ շփումը ոչ այնքան մտավոր, որքան բնության հետ երեխաների փոխգործակցության էթիկական ձև է, ուրախություն է բերում, զարգացնում է ողորմած զգացմունքներ և ճիշտ վերաբերմունք բնության նկատմամբ, բոլոր կենդանի էակների նկատմամբ: Բնության հետ շփումը ոչ այնքան Մտավոր է, որքան բնության հետ երեխաների փոխազդեցության բարոյական ձևը, ուրախություն է բերում, զարգացնում է ողորմած զգացմունքներ և ճիշտ վերաբերմունք բնության, բոլոր կենդանի էակների նկատմամբ:

Եզրակացություն

Էքսկուրսիան արտադպրոցական աշխատանքի ընդհանուր ձևերից մեկն է. այն կարևոր օղակ է կրթական աշխատանքում, քանի որ այն զգալիորեն լրացնում և ընդլայնում է շրջապատող աշխարհի մասին գիտելիքները, օգնում է ավելի խորը իմանալ բնության և հասարակության զարգացման օրենքները, նպաստում է անցյալի մշակութային ժառանգության ձուլմանը: Էքսկուրսիան իրականացվում է էքսկուրսիաների միջոցով, որոնք ներառում են էքսկուրսիաներ, Այն ընդլայնում է հետաքրքրությունների շրջանակը, ակտիվացնում ուսանողների ճանաչողական գործունեությունը, ամրապնդում ուսման կապը կյանքի հետ: Էքսկուրսիան, մի կողմից, հանդես է գալիս որպես գաղափարական և կրթական աշխատանքի միանգամայն անկախ ձև, որն օգնում է մշակույթի ձուլմանը, նպաստում է անձի կողմից հոգևոր հարստության կուտակմանը և ազդում անհատի աշխարհայացքի վրա: Մյուս կողմից, էքսկուրսիան գործում է որպես կրթական աշխատանքի բավականին անկախ ձև, որն օգնում է մշակույթի յուրացմանը, նպաստում է անձի հոգևոր հարստության կուտակմանը և ազդում անհատի աշխարհայացքի վրա: Մյուս կողմից, Այն կարող է հանդես գալ որպես օժանդակ պատկերազարդ գործիքներ, որոնք ներգրավված են որոշակի նպատակի համար: այս գործիքները ներառում են. Նման նպատակը, բնականաբար, արմատապես չի փոխում էքսկուրսիայի էական բնութագիրը, քանի որ դրա ազդեցությունը տեսակետների ձևավորման վրա, մարդկային հույզերի վրա, ազդեցության այլ միջոցների հետ համատեղ, ոչ թե նվազում է, այլ մեծանում է: էքսկուրսիայի հիմնական նպատակը, որպես կանոն, այն է, որ էքսկուրսիայի նպատակը, որպես կանոն, չի փոխվում, քանի որ դրա ազդեցությունը մարդու հույզերի վրա չի նվազում, այլ մեծանում է:

Մեթոդիստի կարծիքով պահպանված է պարապմունքի կառուցվածքը ձևակերպված երբ նպատակներ, վերջնարձյունները, նշված է էքսկուրսիա նախապատրաստական աշխատանքը: Յուրաքանչյուր խթանում, իմաստի ընկալում (շարադրում, հստակ ձևակերպած և տրվող փուլի աշխատանքները պարապմունքի ընթացքը համապատասխանում է առաջադրված նպատակներին և վերջնարդյուններին):

Պարապմունքը- էքսկուրսիայի ընթացքում երևում է ծնող-մանակապրտեզ համագործակցությունը, ծնողների մասնակցությունը:

Օգտագործված Աղբյուրների Ցանկ

<https://ru.wikipedia.org/wiki/>

Емельянов Б.В. Экскурсоведение

<https://rucont.ru/file>.

<<Էկոլոգիա մանկապարտեզում >> մեթոդական ձեռնարկ